

AMERİKAN SARGISI (1967)

FAKİR BAYKURT (1929-1999)

Hakkında

Müellif, Ankara köylerinde müfettişlik yaptığı ve Türkiye Öğretmenler Sendikası'na başkanlık ettiği 1960'lı yılların sonlarında, *Kaplumbağalar* adlı eseri üzerinde çalışırken *Amerikan Sargısı*'ni kaleme almaya karar verir. Eserin ilk baskısı 1967 yılında Bilgi Yayınevi tarafından yapılır. 1950'li yıllardan itibaren Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkeler, liberal ekonomik politikalar uygulayan ve gelişmekte olan devletlere maddi yardım sağlamaya başlamıştır. Marshall Planı adı verilen yardımlarla başlayan ABD projeleri antikomünist hedefleri olan bir ekonomik yardım paketidir. 1950'li yıllardan itibaren ABD yardımlarına kapısını sonuna kadar açmış olan Türkiye Cumhuriyeti devletinin yaşamış olduğu üstyapısal ve altyapısal sorunlar eserde incelikle işlenir. "Amerikan Sargısı, bir ekonomi politikası olarak dış yardımlara mübalağalı ve mizahî bir tutumla eğilmiş olmakla birlikte, dış yardımla kalkınmanın sakıncalarını ve ülkenin öncelikle kendi imkanlarını kullanması gerektiğinin önemini belirtmiştir. Romandan da beklenen, toplumu ilgilendiren konularda, problemlere, roman sanatının gerektirdiği biçimde ışık tutmaktır. Bundan ötesi bilimin işidir" (Yanardağ 2005, 314-315). İki ana bölümden oluşan eserin ilk bölümünde on altı bölüm ve ikinci ana bölümdeyse sekiz altı bölüm bulunmaktadır. Eserin başkarakteri Temeloş olsa da bazı bölümlerde anlatının başka karakterlerin bakış açısıyla ilerlediği görülmektedir. ABD çıkarlarını dünya genelinde genişletmek amacıyla Kızılöz'e gelmiş ABD'lilerle Kızılözlülerin yaşadığı çatışma toplumcu-gerçekçi uygulamalarla okura aktarılır.

Özet

Amerika Birleşik Devletleri tarafından gelişmekte olan ülkeleri kalkındırmak adına yürütülen plan doğrultusunda Türkiye'deki tarımı ve hayvancılığı geliştirmek için Aid Mission to the Government of Turkey binası kurulur. Projenin başında olan Mr. Boger bütün ülkeye örnek olacak pilot bir köy seçilmesini ister. Yerli Export-Import Taş'ın sorumlusu olan Melih Dalyan Mr. Boger'e Esenboğa'ya yakın ve yol üzerinde bulunan Kızılöz'ü önerir. ABD'li yetkililer köye göz atarlar. Neredeyse seksen yaşında olan ve uzun yıllardır köye bekçilik eden Temeloş ABD'nin Kızılöz'de yürüteceği bütün faaliyetlere karşı çıkar. Fakat onların sahip olduğu teknoloji karşısında Temeloş köylülerin hatırına sessiz kalır. ABD'li bazı yetkililer ve işçiler zaman içinde bölgeye yerleşirler. Mr. Boger'in ve Çubuk Kaymakamının yönetiminde köye ananas ağaçlarının yetiştirileceği dostluk bahçesi, modern hayvancılığın yapılacağı ahır, tavukçuluk için kümes, gazino, çocukların daha iyi eğitim almalarını sağlamak için konteyner okul yapılır. ABD'nin eğitim metotlarının Kızılözlü çocuklara uygulanması için Michigan State Üniversitesi'nden Numan Çıragöz getirilir. Başlangıçta yerli halk köydeki gelişmelerden oldukça memnundur. Çevre köylerde yaşayan diğer yerliler Kızılözlüleri kıskanırlar. Fakat zaman içinde köyün köklü bir değişime uğradığı fark edilir. Kızılöz'ün simgesi olan Aktepe ABD'liler tarafından yıkılır ve Çubuk Kaymakam'ı Diriöz Kızılöz adını Güzelöz olarak değiştirir. ABD'liler tarafından köye getirilen Ertan Hoca öğrencilere ders vermez ve bunun yerine dağlarda maden arayıcılığı yapar. Dağlarda maden ocağı bulan ve bu sayede Melih Dalyan'la ortak olan Ertan Hoca'yı, köyün idealist ve saygın öğretmeni Cemal Ankara'daki yetkililere şikayet eder. Fakat Ankara'daki yetkililer zenginliğinden ve bağlantılarından dolayı Ertan Hoca'yı kayırıp Cemal Hoca'nın Karalı köyüne sürülmesine karar verirler. Bunun üzerine Güzelözlüler köyün en önemli değerlerinden birini kaybederler. Aradan geçen birkaç ayın ardından ABD'lilerin getirdiği tavukların yumurtladığı yumurtalar boş çıkar ve hayvanlar hastalanıp telef olurlar. Bütün gübreleme, ilaçlama ve yeşillendirme çalışmalarına rağmen ananas ağaçları filizlenmez. ABD'nin yürüttüğü proje nedeniyle kendi işlerini bir kenara bırakmış ve ABD'lilere yürüttükleri çalışmalarda yardım etmiş olan Güzelözlüler maddi ve manevi zarara uğrarlar. Civar köylerde Güzelözlülerin ABD'liler tarafından benzeştirildiklerine yönelik dedikodular da çıkar. Güzelözlülerin domuz yediği, eşlerini pazarladıkları ve kiliseye gittikleri konuşulur. Yaşanan başarısızlığa rağmen ABD'liler soğukkanlılıklarını korurlar. Mr. Boger Jamaika'ya tayin olurken onun yerini Mr. Wayt alır. Yaşanan sorunların çözüme kavuşturulması için de Bobby adlı bir mühendis görevlendirilir. Temeloş'un ve diğer köylülerin ABD'lilere olan sabrı tükenmiştir. Bobby Güzelözlülere hak verir ve büyük ölçüde onların safında yer alır. Zira Bobby Türk köylüsünün tarihsel ve

toplumsal bazı koşullardan dolayı geri kaldığını ve onların her zaman gelişmemiş bir toplum olmadıklarını söyler. Hem maddi hem de manevi olarak ABD'lilerden ciddi derecede zarar görmüş olan köylüler bir gece yarısı ABD'liler tarafından yapılmış olan her şeyi yok ederler. Köylerini eski haline getirmek için kollarını sıvayan köylüler ekonomik ve siyasi dış müdahaleye karşı çıkarlar. Köylerini hep beraber yeniden inşa ederler.

Kişiler

Temeloş (Temel Yanık) Yetmişli yaşlarında olan ve Kızılöz köyünde bekçilik yapan başkarakter, Kuvayi Milliye'de yer almış ve Türk-Yunan Savaşı'nda çarpışmış bir savaş artığıdır. Savaştan sonra köyüne dönüp bekçilik yapmaya başlamış ve Asiyeye evlenmiştir. İbrahim ve Durmuş adlarında iki oğlu vardır. Fatma ile Sabriye'ye gelinlerinin isimleridir. Kızılözlülerin güvenini ve saygısını kazanmış olan Temeloş, her ne kadar emekli olmak istese de köylülerin ısrarı nedeniyle mesleği bırakamaz. Tarımda makineleşmeyle birlikte yeni nesil büyük kentlere göç etmek zorunda kalmış ve güvenilecek bir bekçi bulmak oldukça zor hale gelmiştir. Dolayısıyla Temeloş, köylülerin mallarını ve mülklerini gözetir ve düşünceleriyle onların saygısını kazanır.

Muhtar İzzet Kızılöz-Güzelöz köyünün muhtarı olan anlatı kişisi, eserin kurgusunda neredeyse Temeloş kadar önemli bir rol oynar. Karakter özellikleri bakımından neredeyse Temeloş'la aynıdır. Şerfe'nin eşi Ali'nin babasıdır. Karakterin fiziksel özellikleriyle ilgili detaylı bilgi verilmez. Muhtar İzzet Temeloş gibi köylüsünün refahını ve çıkarını düşünür. Temeloş'a çok güvenir ve ona anlatının başından itibaren sahip çıkar. Maruz kaldıkları haksızlıklar karşısında suskun kalmaz ve tepki gösterir. Eserin ilk yarısında köyünün kalkınması ve gelişmesi için ABD girişimlerini destekler. Fakat daha sonra köylülerin ABD'lilere karşı yürüttüğü faaliyette başrol oynar.

Melih Dalyan Türk iş insanı olan erkek karakter Yerli Export-Import Taş'ın sahibidir. State Department'ın Türkiye'ye gönderdiği yetkililerle yakın ilişkiler kuran karakter ticaret hacmini genişletmek ve şirketine daha fazla kar ettirmek ister. ABD'lilerin Türkiye'de yürütmek istediği gelişmiş bir köy oluşturma projesinin içinde yer alır. Amerikan özentisi bir tiplene olan karakter metresi olan Nilüfer'e "Ni" diye hitap eder. ABD'lilerin isteği üzerine köye öğretmen olarak atanan fakat öğretmenlik yerine köyde maden arayıp bulan Ertan Hoca'yla ortak olur.

Mr. Boger Ohio'lu bir ABD vatandaşı olan erkek karakter, ABD'nin Türkiye'de yürüttüğü Pilot Proje'nin baş sorumlusudur. Üst düzey bir bürokrat olarak sunulan karakter iyi bir ekonomisttir. Birçok işi aynı anda yapması beklenen Mr. Boger'in asıl ilgi alanının hoş vakit geçirmek olduğu görülür. Evli olmasına rağmen Nancy adlı ABD'li bir kadınla dost hayatı yaşar. Aynı zamanda doktora mezunu bir araştırmacı olan karakter Türkiye'nin alt ve üstyapısını anlamakla görevlendirilmiştir. ABD'nin Türkiye'deki yatırımlarının bekçiliğini yapar ve yerli halkı kendi taraflarına çekmeye çalışır. Kızılöz'de yürütülen projeyi yakından takip eder.

Boby Anlatının ikinci ana bölümünde okurun karşısına çıkan karakter, Türk romanında nadir görülen olumlu ABD'li tiplenelemelerden biridir. Pilot Proje'de çalışmak amacıyla Güzelöz'e gelen karakter köylülerle empati yapabilen tek karakterdir. Kendini beğenmiş ABD'lilere karşı onları rasyonel bir şekilde savunur. İki toplum arasında tarafsız bir köprü görevi gören karakter okura önemli iletiler verir. Oldukça olumlu niteliklere sahip olan karakter, köyde öğretmenlik yapan Tülay'a âşık olur ve onunla evlenmek ister. Elinden geldiğince Kızılözlülere yardım etmeye çalışır.

Cemal Hoca Kendisi de yıllarca öğretmenlik yapmış bir yazar olan Fakir Baykurt'un köy romanlarında idealist öğretmenlere sıklıkla rastlamak mümkündür. Kendini işine ve memleketinin ilerlemesine adanmış olan Cemal Hoca çok zorlu şartlar altında öğretmenlik yapmaktadır. İlkokul kategorisindeki bütün sınıflara küçük bir okulda ders vermeye çalışır. İnandığı ve uğrunda mücadele ettiği ilerici insanlık değerleri nedeniyle ağır bedeller ödemek zorunda kalır. Halk ona saygı duymaktadır fakat mevcut devlet idealistliğinden dolayı onu cezalandırır.

Anlatıda yer alan diğer önemli karakterlerin isimleri şunlardır: Kaymakam Diriöz, Ankara Valisi, Nancy, Ni (Nilüfer), Ertan Hoca, Tuluğ Paşa, Hacı Kadir, Kürt Selim, Sarı Musa, Karakızın Hasan, Avdanlı Osman, Şerfe, Asiyeye, Tülay; Kızılöz'ün üçüncü öğretmenidir, Muhtarın Karısı, Habaruş'un Karısı, Mrs. Boger, Şoför Kerim, Kerime, Numan Çıragöz, Willy, Mr. Grant: ABD Tarım Bakanı, Mr. Canata; çevirmen, Ali; Muhtar İzzet'in oğlu, Mr. Wayt, Sabriye, Fatma, İbrahim, Durmuş, Dorothy, Walker, Dr. Fry, Dr. Davis, Kitapçı Hoca, Seher; Tuluğ Paşa'nın kızı vd.

Detaylı Olay Örgüsü

ABD ile Türkiye İşbirliği Yerli Export-Import Taş'ın sorumlusu olan Melih Dalyan arabasıyla Ankara'ya doğru yolculuk etmektedir. Takip edilen güzergah üzerinde birçok köy görülür. Taştan yapılmış olan evlerin üzerine kerpiç döşenmiş ve saman serilmiştir. Fabrika dumanları her yanı kaplamış ve yol kenarlarını ürettikleri mahsulleri satmaya çalışan köylüler doldurmuştur. Gençlik Caddesi'ndeki yeşil apartmanın önünde araç durur ve kalacağı daireye çıkar. Kapıyı sevgilisi Ni açar. Onu çok özlemiş olan Melih, Ni'yle birlikte zaman geçirir. Ertesi sabah Mr. Boger'le buluşacak olan Melih Dalyan hazırlık yapmaya başlar. Yolculuk sırasında şoförü Kerim'le sohbet eder. Kerim, köyden göç eden topraksız ve işsiz köylülerin derterine değinir. Aid Mission to the Government of Turkey binasına varan Melih Dalyan, Amerikalıların Türk köylüsüne yapacakları yardımlar üzerine Mr. Boger'le görüşecektir. Ohio'lu olan Mr. Boger yapılması planlanan projeleri yönetecektir. Eşinden uzak olduğu zamanlarda Nancy adlı sekreteriyle kırıştırmaktadır. Birçok Amerikalı Ankara'ya yerleşmiş ve burada yürütülmekte olan projelerde çalışmaktadırlar.

ABD'nin Köylerde Yürüttüğü Faaliyetlerin Olumsuz Etkileri Melih Dalyan Mr. Boger'in odasına götürülür. Melih Dalyan Amerikalıların içtikleri pipodan çıkan kokuya bir türlü alışamamıştır. Melih Dalyan'la Mr. Boger Türk köylüsü için yapılacak Amerikan projelerini tartışmaya başlarlar. Mr. Boger Melih Dalyan'a ABD tarafından gelişmekte olan ülkelere süt tozu ve okul araç-gereci gibi yardımlar yapılmış olduğunu söyler. ABD'den getirilen tarım makinelerine yalnızca toprak sahipleri sahip olmuş ve topraksız köylüler işsiz kaldıkları için kentlerdeki fabrikalara akın etmeye başlamışlardır. Martini ve pipo içerek Melih Dalyan'la görüşen Mr. Boger, ABD'nin gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerini kalkındırmak için projeler ürettiğini ve bu yüzden burada olduklarını söyler. Fakat Melih Dalyan'a göre ABD'nin Ankara'daki girişimleri yüzünden köylüler eskisinden daha kötü bir duruma düşmüşlerdir. Tarımdaki makineleşmeyle birlikte topraksız köylüler kentlere göç etmek zorunda kalmışlardır. Mr. Boger Melih Dalyan'a, köylülerin eğilimlerini anlamak için anket yaptırmayı önerir. Fakat Melih Dalyan Mr. Boger'e köylülerin ankete doğru cevap vermeyeceklerini, zira kapalı ekonomisi olan toplumların gönüllerinin de kapalı olduğunu söyler. İnsan gururunun gelişmenin önündeki en büyük engel olduğunu düşünen Mr. Boger yapıcı planlarla köylülerin karşısına çıkmakta kararlıdır. Bundan dolayı en yakın zamanda toplantı yapılması kararlaştırılır. Ni'nin yanında kalan Melih Dalyan Mr. Boger'e Nancy'le birlikte gece kulübünde buluşmayı teklif eder. Mr. Boger Melih Dalyan'a birkaç gün sonra görüşmenin daha iyi olacağını söyleyip oradan ayrılır.

ABD'li Yetkililerin Pilot Köy Olarak Kızılöz'ü Seçmeleri Aid Mission to the Government of Turkey'de bir araya gelen Amerikalı yetkililer, gelişmekte olan Türkiye'deki köylere nasıl projeler sunacaklarını düşünmeye başlarlar. Yayın ve Tanıtım Uzmanı Lora, Türk-Amerikan işbirliğini simgeleyen afişler bastırmayı önerir. Broşür ve poster bastırmak da önerilir. Tarım Bölümünden Willy ise ünlü aşıklerle birlikte Türkiye seyahatine çıkmayı ve köylerde onlara türkü söyletmeyi önerir. Dr. Larson ise beşerli kitler halinde Kuran bastırıp camilere dağıtmayı teklif eder. Eğitim departmanından Mr. Buckley ise Noel'de hindi dağıtmayı tavsiye eder. Mr. Canata, sunulan tekliflerin işlevsel ve etkili olmadıklarını dile getirir. Gelip geçici yardımlar yerine sürdürülebilir çalışmalar yapılmasını ister. Bundan dolayı Ankara'ya yakın olan ve yol üzerindeki köylerden birinin yapılacak çalışmalarda pilot görevini üstlenmesine karar verilir. Esenboğa'ya yakın Kızılöz köyünde karar kılınır. Ankara Valisi ve Çubuk Kaymakamıyla görüşülür. State Department, proje için gereken finansmanı onaylar. ABD, uygun zaman geldiğinde uzmanlarını göndererek projeye başlanmasını arzular.

Temeloş'un Geçmişi ve ABD'lilerin Kızılöz'e Gelmeleri Kızılöz'de havaların ısınması, karların erimesi ve ekinlerin filizlenmesiyle Bekçi Temeloş'un işleri artar. Uzun süre önce bekçiliği bırakmak istemişse de Muhtar İzzet'in hatırını kıramadığı ve onu köylülerin söylenmelerinden kurtarmak için işe devam etmektedir. Oğullarından birini bekçi yapmak istemişse de işsizlikten dolayı gençler büyük şehirlere göçmüştürler. Köyündeki yaşamdan ve yerli halktan oldukça memnun olan Temeloş köylülerin harımlarına ve hayvanlarına göz kulak olmaktadır. Oldukça verimli toprakları olan köyde yaşamakta olan yerli halk cinsel açıdan etkindir. Eşi Asiye'yi çok seven Temeloş, onun uysal olduğunu ve asla hakkını ödeyemeyeceğini düşünür. Gençliğinde birkaç defa başka kadınlarla birlikte olmuşsa da Asiye'den asla vazgeçmemiştir. Tatil günlerinde köyün mesire yerlerine gelen Amerikalıları gören Temeloş, onların arabalarla akın akın köye gelmekte olduklarını Muhtar İzzet'e haber vermek ister.

ABD'lilerin Köylüler Tarafından Karşılanmaları Köyün tellalını çağıran Muhtar, bütün köylülere Amerikalıların köye geldiklerinin haber edilmesini ister. Konukları karşılamaya giden Muhtar İzzet, köyün iyi eğitilmiş yerleşimcilerinden olan Cemal Hoca'nın Amerikalıları karşılamaya gelmesini

ister. Tellalın bütün köye seslenişinin ardından köylüler yavaşça köy meydanına doluşmaya başlarlar. Amerikalıların Kızılöz'e neden gelmiş oldukları yerliler arasında merak konusu olur. Vali ve kaymakam köylülerin elini sıkarak onlarla selamlaşmaya başlarlar. Temeloş'a kim olduğu ve ne iş yaptığı sorulur. Kuvayi Milliye'yle Yunan ordularına karşı savaşmış olduğunu söyleyen Temeloş kendini bir savaş artığı olarak görür. Konukların oturması için evlerden sandalyeler getirilir. Kaymakam köylülere Kızılöz'ün pilot köy seçildiğini ve köylünün ihtiyaçlarına göre çalışmalar yapılacağını söyler. Fakat Kızılözlüler Amerikalılara güvenmezler ve onlar tarafından soyulup sömürüleceklerini düşünürler. Köyün muhtarına köyde en çok nelere ihtiyaç duyulduğu sorulur. Muhtar İzzet köyde hiçbir şeye ihtiyaç duyulmadığını söyler. Zira daha önce bu konu üzerine hiç düşünmemişlerdir. Fakat Temeloş söz alarak okulun genişletilebileceğini, Cemal Hoca'nın yanına yeni bir öğretmen daha alınabileceğini, kızlar için dikiş nakış ve oğlanlar için marangozluk atölyeleri açılabilceğini söyler. Amerikalı sorumlular Temeloş'un önerilerini oldukça uygun ve yerinde bulurlar. Fakat Temeloş bu yeniliklerin Amerikalılar tarafından değil kendi hükümetleri tarafından yapılmasını ister. Zira Temeloş, yabancılara borçlu kalmamak için onlardan herhangi bir yardım istemez.

ABD'li Yetkililerin Kızılözlülerle Görüşmeleri Yardım konusunda ısrarcı olan Amerikalılara Aktepe'yi yıkmaları ve böylece ABD'nin bütün dünyaya gücünü göstermiş olacağı söylenir. Dr. Larson, Mr. Boger ve Mr. Canata başlangıçta şüpheyeye düşseler de Aktepe'yi ortadan kaldırıp elde edilecek düzlükte modern tarım yapabileceklerini söylerler. Başlangıçta köylüler ABD'lilere güvenmemiş olsalar da onların sıcakkanlılığından ve yardım etme isteğinde ısrarcı olmalarından etkilenirler. Kaymakam Muhtar İzzet'e Kızılöz adını Güzelöz olarak değiştirmeyi önerir. Zira Amerikalı dostların tedirgin olacağı hiçbir şeye yer vermek istemez. Köylü kadınlar ABD'lileri evlerinde konuk edip ikramlarda bulunurlar. Köyün etrafını gezip fotoğraflar çeken ABD'liler daha sonra köyden ayrılırlar. Temeloş ABD'lilere karşı oldukça temkinlidir ve köylüleri uyarır. Zira ABD'li erkeklerin Kızılözlü kadınların ellerini sıkmış olmalarından rahatsızlık duymuştur.

ABD'li Yetkililerin Çalışmalara Başlamaları Günler boyunca Avdan yoluna gelip ABD'lilerin köye gelmesini gözleyen Temeloş onların neler yapacaklarını merak eder. Eşi Asiye'den kendisini yıkamasını ve tıraş etmesini istediği sıralarda ABD'liler konvoylar halinde köye giriş yaparlar. Onların gelişi üzerine iki ulusun adetleri yerine getirilir. ABD'liler içki içerken Kızılözlüler kurban keserek kan akıtırlar. Aktepe'yi düzlük haline getirecek olan ABD'liler iş makineleriyle hemen işe başlamak isterler. İrafik'in tarlası için 1900 lira ve Karakızın oğlanının örtülecek olan harımı, dikmeleri ve bahçesi için Merkez Bankası'ndan 3000 lira ödenir. Hemen ardından ağır iş makineleriyle çalışmaya başlanır. Makinelerin ağır kayaları ve toprağı yerinden kaldırıp kalın ve sert köklü ağaçları topraktan kolayca söküşü yerlileri hayrete düşürür. Bölgeye yerleşen ABD'lilere bütün ihtiyaçları ABD'den getirilir. Kızılöz'deki gelişmelerden haberdar olan Avdanlılar ve Yeniceliler köye gelip bilgi almaya çalışırlar. ABD'lilerin köye tarla kazandıracaklarını, hayvan getireceklerini ve tohum getirip modern tarım yapacaklarını öğrenen diğer köylüler de bu imtiyazlardan faydalanmak isterler. ABD'lilerin yanında Kızılöz'e gelmiş olan Tuluğ Paşa yerlilere, Kızılöz'de gerçekleşecek olan gelişmeleri örnek almalarını ve ABD'lilerin ne kadar cömert ve yardımsever dostlar olduklarını söyler. ABD'lilerin Kuran'daki gizli ilimleri çözüp üstün insana eriştiklerini ve onlardan çok şey öğreneceklerini söyler. Bir süre sonra köye gelen Kaymakam, köyün adını Güzelöz olarak değiştirdiklerini ilan eder. Çok kısa bir sürede ABD'lilerin iş makineleri aracılığıyla tepe düzleştirilir ve tepeden çıkan su kaynağı kanallarla kontrol altına alınır. Elde edilen düzlüğün bir bölümü ağaçlandırılacak, bir bölümünde modern tarım yapılacak ve geri kalan bölüme de ABD'den getirilecek hayvanlar yerleştirilecektir.

Kentli-Köylü Çatışması Ankara'da Ni'nin yanında kalan Melih Dalyan, birkaç gün içinde ABD'den ananas ağaçları getirileceğini ve bunların köye dikileceğini söyler. Köylülerin oldukça şüpheli olduklarını fakat ABD'lilerin Aktepe'yi düzleştirerek onları etkilemeyi başardıklarını söyler. Amerikan Elçiliğinin yakınlarındaki bir apartmanda ikamet eden Mr. Boger'in evine giden çift, Nancy'nin köyde çektiği fotoğraflara bakarlar. Evlilik üzerine geçen bir diyalogda çiftler liberalliği savunurlar. Evlilik kurumunun insanı tutsak ettiğini düşünürler. Ardından köyde çekilmiş olan fotoğraflara bakılır. Nancy, oldukça akıllı olan köylülerin nasıl bu kadar geri kalmış olduklarını sorar. Melih Dalyan, tarihsel ve toplumsal koşulların buna sebep olduğunu söyler. Ardından fotoğraflara bakmaya devam edilir ve köy Nancy tarafından tanıtılır.

ABD'lilerin Alana Yerleşmeleri ve Ekinsele Farklar Arabalarla Kızılöz'e doğru yolculuk yapan kabile, geçtikleri yolların kenarlarındaki tarlalarda çalışan köylüleri seyrederek. Onların yapmakta oldukları ağır işler karşısında hem hayret ederler hem de onlar için üzülürler. Aktepe'nin düzleştirilmesi sonucunda toprağı ilk olarak ananas ağaçlarının ekilmesine karar verilmiştir. ABD'li heyet, köyün

muhtarı olan İzzet ve köyün ileri gelenlerinden Temeloş'la görüşür. ABD'li yetkililer köylülerden bütün işlerini bırakıp yeni yapılacak çalışmalarla ilgilenmelerini isterler. Fakat köylüler kendi işleriyle ilgilenmemeleri durumunda geçimlerini sağlayamayacaklarını söylerler. Bunun üzerine çevirmenlik yapan Mr. Canata köylülere ücret bağlanabileceğini ve bunun için State Department'la görüşüleceğini söyler. Temeloş, ABD'lilerin yapacakları hizmetlerin hükümetin kasasından ödeneceğini düşünür. Yapılacak yenilikler için herhangi bir ödeme yapmak istemezler. Ni ile Nancy Temeloş'la fotoğraf çekildikten sonra Şerfe'ye misafir olurlar. Şerfe onlara ayran ikram eder ve köylü kadınların genel durumundan bahseder. Daha önce beş çocuk dünyaya getirmiş olan Şerfe'nin yalnızca tek çocuğu hayattadır. Bunu öğrenen Nancy dehşete düşerek çığlık atar. Köylüler cinsel ilişki sırasında korunmaz ve çoğalmak onlar için oldukça önemlidir. Nancy'nin Mr. Boger'le dost ilişkisi yaşadığını öğrenen Şerfe, onun neden evlenmediğini ve çocuk yapmadığını merak eder. Mr. Boger'in Nancy'i ikinci eş olarak alabileceğini söyler. Fakat Nancy çocuk sahibi olmak ve evlenmek istememektedir. Ni'nin Şerfe'nin söylediklerini Nancy'e tercüme etmesinin ardından Nancy kahkaha atar. Nancy ile Ni köyün daha fazla fotoğrafını çekmek için Temeloş'la birlikte gezinirler. Kesilmiş olan koyun ve yapılan işler fotoğraflanır. Karakızın Hasan Muhtar İzzet'in isteği üzerine okula gidip Cemal Hoca'yla görüşür. Öğrencilerden yapılacak yemek için evlerinden tabak getirmeleri istenir. Cemal Hoca 1., 2. ve 3. sınıfları evlerine gönderir. 4. ve 5. sınıflar hocaya yardım edecektirler. Mr. Buckley Michigan State Üniversitesi'nden Numan Çıragöz'ün gelmesini ve onun tercümanlık yapmasını ister. Çünkü köydeki en önemli sorun dildir. Muhtar İzzet oğlu Ali'ye eve gitmesini ve yemeklerin hazır olup olmadığını öğrenmesini söyler. Şerfe Ali'ye kuzunun, pilavın ve patatesin hazır olduğunu, konukların gelebileceklerini söyler.

Pilot Köyün Oluşturulması ve Yeni Sömürgecilik Aradan geçen zaman içinde ABD'lilerin bunalıp ülkelerine geri döneceklerini düşünen Temeloş yanılmıştır. Türklerin aksine ABD'liler yılmadan ve usanmadan çalışmalara devam etmektedirler. Köy okuluna bir konteyner eklenmiş ve Ertan Bey Cemal Hoca'nın iş yükünü epeyce hafifletmiştir. Dostluk Bahçesi'ne ekinler dikilmiş ve ilaçlanmıştır. Kümeslere ABD'den tavuklar getirilmiş ve Karakızın Hasan onların her hareketini not etmeye başlamıştır. Tavuklara düzenli olarak ilaç verilir. Aynı şekilde ABD'den getirilen büyükbaş hayvanlar ahıra yerleştirilmiş ve Danacı'yla Kürt Selim onların her hareketini kayıt altına almaya başlamışlardır. Hayvanlar düzenli olarak ilaçlanır. Boş arazinin bir bölümüne ananas ağacı tohumları ekilir. ABD'lilerin köye gelmesiyle birlikte yerliler yeni adetlerle tanışır. Fakat oldukça sofu karaktere sahip olan halk içki içilmesini ve kadınlarla fazla samimi olunmasını yadırgar. ABD'liler Temeloş gibi şüpheli olan herkesin güvenini kazanmışlardır. Seçimleri Demokrat Parti'nin kazanmasına en çok ABD'liler sevinir. CHP'ye oy vermiş olan kesimi bunun sebebi sorulur. Temeloş onlara ezelden beri büyük babaya oy verdiklerini söyler. ABD'lilerin teşvikiyle bölgede maden arama çalışmaları başlar. Kendi işlerini unutmuş olan köylüler maden ocağı bularak zengin olmanın hayalini kurarak risk alırlar. Maden bulup Melih Dalyan gibi iş insanlarıyla ortak olan köylüler diğerleri arasında motivasyon kaynağı olurlar. Fakat bu gelişmeler Temeloş'u endişelendirir. Zira ABD, ülkenin kontrolünü ele geçirmeye ve doğal kaynaklarını kendi ülkesine taşımaya başlamıştır. ABD'li yetkililer, Cumhurbaşkanıyla birlikte bir grup köylünün ABD'ye giderek eğitim almasına karar vermişlerdir. ABD seyahati için köylülerin başvuruları toplanmaya başlamıştır.

ABD'nin Yumuşak Egemenliği ve Yerlilerin İkiye Bölünmesi ABD'lilerin girişimleriyle köye; gazinosu, kütüphanesi ve radyosu olan bir kültür evi yapılır. ABD'den getirilen radyo sayesinde dünyadaki gelişmelerden haberdar olunur. Amerika'nın Sesi radyosundan Cumhurbaşkanı'nın konuşması dinlenir. ABD'lilerin bölgedeki her şeye müdahale etmesi ve her şeyi kontrol altında tutmak istemeleri köylüleri ikiye böler. ABD'nin sunduğu imkanlardan yararlanmak isteyen fırsatçılar olduğu gibi halkın tamamen onlara teslim olduğunu düşünenler de vardır. Temeloş, hayvanları sürekli kontrol altında tutan ve onların yaşamına tamamen müdahale eden ABD'lileri yadırgar. Zira hayvanların gün içinde serbest bırakılmaya ihtiyaçları vardır. ABD ziyaretinin ardından Cumhurbaşkanı, ülkedeki yer altı ve yer üstü kaynaklarını ABD'lilere en ucuz fiyattan satmaya ve bunun karşılığında onlardan hizmet almaya karar verir. Önerge meclise sunulur. Köylüler kendi işlerini bırakıp maden bulmaya yönelmişlerdir. Sarı Musa'nın ölen danaları hemen gömülür. Hayvanların ölümüyle birlikte ABD'lilerin suratları asılır.

Gelişmelerin Çevredeki Köylere Yayılması ve Halkın Tepkileri Son bir yıl içinde Güzelöz'de yaşanan değişimler çevre köylerin dedikodu konusu olur. ABD yatırımlarını ve ortaklığını destekleyen köylüler olduğu gibi bu işbirliğine karşı çıkan köylüler de olur. Zira muhalif köylüler ülkenin sömürüldüğünü düşünmektedirler. Çubuk ovasından geçen bir otobüsün şoförü yolculara Güzelöz'de yapılan hastaneden bahseder. Ankara'da Tarım Donatım'ın önündeki traktörlerin pahalılığını gören

köylüler, devlet tarafından aldatıldıklarını ve ABD'lilerin kendilerini devletten daha çok düşündüğünü dile getirirler. Çubuk'un Perşembe pazarında tavuk satan köylüler Güzelöz'de çeşitli ilaçlarla kümeste yetiştirilen tavukları konuşurlar. Akkuyulu köyünde tarla süren köylüler, Güzelöz'de havadan fotoğraflama sayesinde tarlalardaki taşların temizlendiğini konuşurlar. Emirler köyünün öğretmeni Yusuf Alyanak, Numan Çıragöz'ün köyde modern Amerikan eğitim yöntemlerini uyguladığını söyler. Evlenme çağına gelen öğretmen Güzelözlü bir kadınla evlenmek ister. Zira onların iyi eğitim aldıklarını düşünür. Avdan köyündeki yerliler ABD yatırımlarını destekleyenler ve desteklemeyenler olarak ikiye ayrılmışlardır. Destekçiler imkanlardan faydalanmak isterken muhalifler ülkenin esaret altına alındığını düşünürler. Aynı günlerde Cumhurbaşkanı ülkenin madenlerini ABD'ye peşkeş çekmek ister. Kimileri kendi işletemediğimiz doğal kaynakları başkalarına satmanın doğru olduğunu düşünürken kimileri de bunun halka ihanet olduğunu savunur.

Köy Hakkındaki Dedikodular ve Yozlaşma Tuluğ Paşa ile Hacı Kadir gibi karakterler, köyde ABD'lilerin varlığından rahatsız olan ve onların isteklerini sorgulayan köylüleri eleştirirler. Muhtar İzzet'le Hacı Kadir'in evinde görüşen Tuluğ Paşa, ABD'lilerin isteklerinin yerine getirilmesi gerektiğini söyler ve köylülere keçilerini satmalarının söylenmesini ister. Özellikle Temeloş hakkında kötü şeyler söylenir ve onun bekçilik görevine son verilmesi istenir. Fakat köylülerin ve Temeloş'un aleyhine sarf edilen olumsuz sözlere katlanamayan Muhtar İzzet, toplantı günü bu konuyu görüşeceklerini söyleyerek evden ayrılır. Dostluk Bahçesi önünde gördüğü Kürt Selim'e ve Danacı'ya Muhtar İzzet, köylülerin adının kötüye çıktığını ve çevre köyleri düşman edindiklerini söyler. Zira çevre köylerde Güzelözlülerin domuz yedikleri, eşlerini ABD'lilere pazarladıkları ve kiliseye gitmeye başladıkları konuşulur. ABD'lilerin misyonerlik çalışması yaptıklarını düşünen muhalifler onların varlığından rahatsızlık duymaya başlamışlardır. Derslerine girmeyen ve eğitimi aksatan Ertan Hoca'yla Cemal Hoca kavga eder. Maden aramakla uğraşan, ders vermeyen, Yeximtaş firmasına ortak olan Ertan Hoca uyarılır. ABD'lilerle yapılacak olan toplantı günü sabırsızlıkla beklenir.

Köyde Eğlence Düzenlenmesi ve Ertan Hoca'nın Çıkarıcılığı Tuluğ Paşa'nın isteği üzerine Güzelözlüler ABD'lilerle birlikte söğütlükte düzenlenen eğlenceye katılırlar. Yenileşmeye ayak uydurmalarının istenmesi üzerine köylü erkekler eşlerini de pikniğe getirir ve ABD'lilerle konuşup onların eğlencelerine katılmaya çalışırlar. Pikniğe gönülsüzce katılan köylüler olduğu gibi istekliler de vardır. Madenden elde ettiği gelirle Ertan Hoca, üniversite eğitimi aldıktan sonra ABD'ye giderek doktora yapmak ister. Ertan Hoca köy öğretmenliğinden bıkmıştır. Nancy, köyden ve ülkesinden bu kadar kolay vazgeçebilmiş ve yalnızca kendini düşünen Ertan Hoca'yı anlamakta zorlanır. Öğretmenliğin bir sanat olduğunu ve ticaretle birlikte sanatın kaybolacağını söyler. Ni'yle Nancy gelişmeleri gözlemlerken oldukça düşüncelidirler. Nancy Mr. Boger'i çok sevmektedir ve sürekli onunla birlikte olmak istediğini fark eder. Fakat Mrs. Boger eşini hiç yalnız bırakmamaktadır.

İki Kültür Arasındaki Farklar ve Olumsuzluklar Boger çiftini gözlemleyen Temeloş, onların karakter olarak birbirlerinden çok farklı olduklarını fark eder. Mr. Boger sıcakkanlıyken eşi oldukça soğukkanlıdır. Mrs. Boger'in de eşini aldattığı ve Ohio'da başka bir adamla birlikte olduğu düşünülür. ABD'lilerin liberal ilişkileri köylülere oldukça yabancı gelir. Zira Temeloş'a göre Atatürk döneminde medeni kanun ve alfabe gibi konularda önemli gelişmeler yaşanmış olsa da köylülerin bilincinde ve davranışlarında hiçbir değişiklik olmamıştır. ABD'liler punch içip beyzbol oynamaya devam ederler. Muhtar İzzet Kaymakam'a Ertan Hoca'yı şikayet eder. Onun Melih Dalyan'la ortak olduğunu, annesini şirketin sahibi olarak gösterdiğini, öğrencilerle hiç ilgilenmediğini ve radyosuyla sürekli dağlarda maden aradığını söyler. Kaymakam Muhtar İzzet'e Ankara'ya döndüğünde müfettiş görevlendirileceğini söyler. Karakızın Hasan'dan saz çalıp türk söylemesi istenir. Fakat bir süredir ABD'lilerin çalışmalarına yardım eden K. Hasan'ın saz çalmasında gerileme görülür. Temeloş'un söylediği türküye K. Hasan ve köylüler eşlik ederler. Türkünün ezgisinden haz duyan ABD'liler de türküye alkış tutarak eşlik etmeye çalışırlar. Temeloş'un bir bilge olduğunu ve türkünün anlam dolu olduğunu düşünürler. Söylenen türkülerden hoşlanmayan Kaymakam, Temeloş'u asilikle suçlar ve halay müziği çalınmasını ister. Köylüler halay çekmeye başlarlar ve Nancy onları fotoğraflar. Mr. Boger'i eşinden kıskanan Nancy hislerini Ni'ye açar. Nancy Mr. Boger'le gece vakitlerinde birlikte olmak ister. Ni Nancy'e Mr. Boger'in akşam vakitlerinde yanına gelmesini sağlayabileceğini söylese de Nancy bu teklifi kabul etmez. ABD'li ve Güzelözlü çocukların birlikte oyun oynamalarını isterler. Fakat Nancy'nin iyimser gayretleri istenen sonucu vermez. Nancy, Güzelöz'ü Kızılderili yerleşimlerine benzetir.

Projeden Beklenen Sonuçların Alınamaması Sonucunda Köylülerin Öfkelenmesi Tuluğ Paşa Güzelözlülerden Alaçayır otlığını yalnızca ABD'lilerin getirdiği danaların kullanmasını istemiştir. Zira

onların burada misafir olduklarını ve onlara karşı cömert olmaları gerektiğini ekler. Fakat Alaçayır'da otlayan danaların birçoğu yattıkları yerden kalkmamaktadırlar ve hasta gibi görünmektedirler. 12 numaralı ve altı kırmızı olan danaları hareket ettirmeye çalışan Sarı Musa başarılı olamaz. Kümesteki tavuklarla ilgilenen Karakızın Hasan Sarı Musa'ya tavukların yumurtladıklarını fakat yumurtaların içinin boş olduğunu söyler. Willy yumurta örneklerini ABD'ye göndermiş ve kullandıkları ilaçları değiştirerek durumu düzelterek söylemiştir. Willy K. Hasan'dan bu konudan kimseye bahsetmemesini istemişse de K. Hasan Sarı Musa'ya her şeyi anlatır. K. Hasan'la S. Musa yumurtaları yeniden kontrol ederler. Kırılan yumurtaların içi boştur. Ertan Hoca hakkında yapılan şikayetler üzerine Ankara'dan bir müfettiş gelir. Müfettiş şikayetçileri dinledikten sonra evden çıkar ve bir ay sonra soruşturmanın sonuçlanacağını söyler. Willy, yeni çevirmen Suna'yla birlikte köye gelir. K. Hasan'la S. Musa'ya hayvanların durumunu sorar. Hayvanların durumunun kötü olduğunu öğrenmesi üzerine onlara ne yapılması gerektiğini S. Musa'ya sorar. S. Musa Solfasol köyünde bir hoca olduğunu ve ona danışabileceklerini söyler. Fakat Çevirmen Suna Willy'e "hoca" kelimesini "profesör" olarak çevirerek yanlış anlaşılmaya yol açar. Sarı Musa Kitapçı Hoca'ya durumu anlatır. Kitapçı Hoca dört kutsal kitabı inceler fakat Amerika'yla ilgili hiçbir bilgi bulamaz. Bunun üzerine Kitapçı Hoca hiçbir şey yapamayacağını söyleyerek Sarı Musa'yı gönderir. Sarı Musa sarhoş bir halde köye döner. Başka köyler tarafından kendilerine büyü yapıldığı düşünülmektedir. Kızılay'da görevli olduğunu söyleyen bir fotoğrafçı, köyde fotoğraf çekip Cemal Hoca'yla görüştüğünden sonra oradan ayrılır. Bir süre sonra Tuluğ Paşa ve ABD'li yetkililer köye gelir ve yaşanan olumsuz olayların gazetede haber olduğunu duyururlar. O günden itibaren ahıra, kümese ve bahçeye girmek köylülere yasaklanır. Hemen ardından soruşturma ile ilgili karar öğrenilir. Ertan Hoca'ya arka çıkan yetkililer Cemal Hoca'nın Karali köyüne sürülmesine karar vermişlerdir. Muhtar İzzet'le Temeloş, köyde yaşanan olumsuzluklar ve Cemal Hoca'nın maruz kaldığı haksızlıktan dolayı ABD'lileri suçlarlar. İkilin nazarında ABD'liler artık istenmeyen kişiler haline gelirler. Zira köy itibarını kaybetmiş ve birçok köylü projeler nedeniyle zarara uğramıştır.

Cemal Hoca'nın Sürgün Edilmesi ve Bahçe'nin Köylülere Yasaklanması Kitlık, salgın ve seferberlik gibi zorlu dönemleri yaşamış olan Temeloş, daha önce bu derece zor duruma düşmemiş olduklarını düşünerek sitem eder. Kısa süre içinde ahır ve kümesler kapatılmış ve geriye yalnızca bahçe kalmıştır. Köylülerin bahçeye girmeleri yasaktır fakat kireçleme ve ilaçlama çalışmaları devam etmektedir. ABD'lilerin girişimlerinin başarısız olmasıyla Temeloş, köyün alay konusu olacağını düşünür. Tuluğ Paşa, öğrenimine ABD'de devam eden kızı Seher'i Güzelöz'e getirmiş ve ona köyü gezdirmiştir. Temeloş, genç ve güzel bir kız olan Seher'den etkilenir. Mr. Boger'in yakın zamanda Ankara'dan Jamaika'ya gideceği ve bir daha geri dönmeyeceği öğrenilir. Bazı köylüler onun Ankara'da düzenlediği davete katılırlar. Öğretmen boşluğunu doldurmak için köye gönderilen Nuran, köylülerden mümkün olduğunca uzak durur ve sıklıkla Ankara'ya gidip gelir. Nuran köylülere, kısa süre içinde köyden ayrılacağını, burada uzun süre kalmayacağını söyler. ABD'liler tarafından yapılan gazino ve mutfak adeta terk edilmiştir. Ertan Hoca Melih Dalyan'ı Güzelöz'e davet etmiş ve ondan ABD'lilerin neler gizlediğini öğrenmesini istemiştir. Fakat ABD'liler, Melih Dalyan dahil, kimseyi bahçeye sokmazlar. Bunun üzerine köylüler ananas ağaçlarına ne olduğunu merak ederler. Mr. Boger'in gitmesiyle birlikte Güzelözlüler projenin sona ereceğini düşünürler. Köye gelen Ankaralı yetkiliyle görüşen Muhtar İzzet, Cemal Hoca'nın köye geri dönmesini, en azından onu kaybetmemeyi ister.

Boby-Temeloş ve Boby-Tülay İlişkisi, Temeloş'un Bahçeye Girmeye Çalışması Mr. Boger'in Ankara'dan ayrılmasının ardından Mr. Wayt adında başka bir sorumlu göreve getirilir. Onunla birlikte Boby adında bir mühendis de bölgeye gelir. Nuran'ın ardından köye öğretmen olarak gönderilen Tülay göreve başlar. Annesi muhacir olan Tülay köylünün sevgisini hemen kazanır. Zaman zaman Boby'nin Tülay'la annesini Ankara'ya götürüp getirdiği görülür. Boby ile tanışan Temeloş, bahçede neler olduğu konusunda onunla konuşur. Boby Temeloş'a bahçeyle ilgili bilgi vermekten kaçınır. Fakat onun Türkçe bilmesi, köylü geleneklerini ve yaşam biçimini hiç yadırgamaması, iyi-kötü insanı ayırt edebilmesinden dolayı Temeloş'un kanı ona hemen ısınır. Temeloş Boby'e; Tuluğ Paşa, Melih Dalyan, Ertan Hoca hakkında neler düşündüğünü sorar. Boby'nin olumsuz izlenimleri Temeloş'u ona daha fazla yakınlaştırır. Boby Temeloş'a bahçede durumun kötü olduğunu fakat fazla bilgi veremeyeceğini söyler. Köylülere uyanık olmalarını tavsiye eder. Ardından Temeloş Boby'e Tülay'ı sevip sevmediğini sorar. Boby Tülay'ı sevmektedir fakat onun tutucu annesi yüzünden birlikte olmaları neredeyse imkansızdır. Fakat Temeloş, onların evliliğiyle iki ulusun birbiriyle iyice kaynaşacağını düşünür. Gece vakitlerinde bahçenin önüne gelen Temeloş gizlice içeri sızar. Ananas ağaçlarını inceleyen Temeloş onların yapılarının tamamen farklı olduğunu anlar. Bahçenin bekçisi olan Kürt Selim Temeloş'u fark eder ve ikili boğuşmaya başlar. Boğuşma sırasında Temeloş bıçağını kaybeder ve eve gider. Eve vardığında eşi Asiye'ye yaşananları anlatır. Ertesi sabah bıçağını almak için bahçeye giden Temeloş ağaçları

görmeye çalışır. Fakat Kürt Selim ona bıçağını verip onu oradan uzaklaştırır. Bobby'le karşılaşan Temeloş ona dün gece olanları anlatır. Mr. Wayt hala bahçeden verim almayı başaramayan mühendisler ve işçilere oldukça öfkelenir.

Bobby'nin Köylüleri Savunması ve Tülay'la Olan İlişkisi Temeloş'un Kürt Selim tarafından acımasızca dövüldüğünü öğrenen Bobby bu duruma isyan eder. Mr. Wayt'la Bobby arasında köylüler üzerine bir tartışma geçer. Bobby, köylülerin her zaman bu kadar geri olmadıklarını, onları bu hale getiren tarihsel ve toplumsal sebepler olduğunu söyler. Köylüleri anlamak yerine onları sorumsuzca eleştirmeyi yadırgar. Köylülerin dillerini ve düşünce şekillerini anlamadan onları yargılamanın doğru olmadığını söyler. Bahçede çalıştığı saatler haricinde Bobby, Tülay ve onun annesiyle birlikte vakit geçirir. Onları fırsat buldukça Ankara'ya götürür. Birlikte lunaparka, parklara ve kafelere giderler. Bobby, Tülay'ın annesinin kendisinden dinini değiştirmesini beklediğinin farkındadır. Hatta anne onun adını bile pek beğenmemektedir. Fakat Tülay Bobby'i annesine karşı korur. Zaman zaman Tülay'la birlikte Ankara'ya gelen Bobby, bir akşam onu kaldığı eve davet eder. Bu buluşma sırasında ikili birbirlerine yakınlaşırlar. Odetta'nın bir plağının gramofona takılması üzerine müzik dinlemeye başlarlar. Daha önce birçok kadınla birlikte olmuş olmasına rağmen Bobby, Tülay'a dokunmaktan ve onun gözlerinin içine bakmaktan çekinir. Onun hoşlanmayacağı bir şey yapmaktan kaçınır. Fakat Tülay Bobby'le yaklaşmak ister. Çekimsizliğini görmesi üzerine onun sevgisinden emin olur ve ona güvenmeye başlar. Tülay Bobby'e annesinin ondan hoşlandığını fakat yıllarca inanmayı sürdürdüğü bazı düşüncelerini ve inançlarını aşmakta zorlandığını söyler. Bobby Tülay'ı arabasıyla eve bırakır. Yolculuk sırasında ikili birbiriyle şakalaşır. Eve dönen Bobby yalnız başına otururken Tülay'ı ne kadar çok sevdiğini düşünür. Ertesi sabah bahçeye gittiğinde Temeloş'a yapılan haksızlığı hatırlar.

Temeloş'un Rahatsızlığı Sırasında Yaşananlar Aradan geçen zaman içinde Temeloş'un başındaki ve dizindeki ağrılarda şiddetlenme olur. Temeloş Bobby'den yardım etmesini ister. Bobby Temeloş'u Ankara'daki bir hastaneye götürmeye karar verir. Ertesi sabah erken saatlerde hastanede olan ikiliden asabiye ve hariciyeden sıra numaraları almaları istenir. Saat on sularında doktorlar hastaneye giriş yaparlar. Temeloş kendisini muayene eden kadın doktora şikayetlerini anlatır. Fakat oldukça kısa sürelerde hasta muayene eden doktor, onun sorunlarını yeterince dinlemez ve ondan röntgen çekirtmesini ister. En yakın eczaneden röntgen filmi alınır ve Temeloş'un başının röntgeni çekilir. Temeloş Bobby'e Ankara'daki oğullarını görmek istediğini söyler. Çinçin'deki gecekonduarda yaşayan İbrahim ve Durmuş adlarındaki oğullarının evine gider. Fatma ve Sabriye adlı gelinleri onları karşılarlar. Fabrikada işçi olarak çalışan oğulları, mesai saatlerindeki fazlalık nedeniyle evde çok az bulunurlar. Temeloş'un isteği üzerine Bobby çocukları ve kadınları arabasıyla gezdirir. Yıllardır Ankara'da yaşıyor olmalarına rağmen kadınlar ilk defa Anıtkabir'e gelirler. Ertesi gün çekilen röntgeni alıp doktora giden ikiliye reçete verilir. Hariciye doktoru da birkaç ilaç yazıp hastayı gönderir. Durumunun ameliyat gerektirdiğini düşünen Temeloş, yapılan muayenelerden tatmin olmamıştır. Zira Bobby de doktorların gösterdiği ilgiyi ve muayene sürelerini yetersiz bulmuştur. Bobby Temeloş'u Amerikan hastanesine götürmek istese de onun bu teklifi kabul etmeyeceğini düşünerek köye geri dönerler. Verilen iğneleri yapması için Avdanlı Osman'la görüşmeye karar verirler. Onun gelememesi durumunda Bobby Temeloş'u Ankara'ya götürmek zorunda kalacaktır. Kendini Bobby'e karşı borçlu hisseden Temeloş borcunu mutlaka geri ödeyeceğini ve onu Tülay'la evlendireceğini söyler. Hatta Temeloş Bobby'i evlat edinmek ister. Bobby Tülay'ı görmek için okula gider. Fakat Tülay'ın annesi, okulun girişinde eliyle uğraşan kadınların arasında bulunmaktadır. Bobby, yalandan da olsa Tülay için Müslüman olmanın ahlaki bir davranış olmayacağını düşünür. Zira ailesi Mormon olmasına rağmen Bobby, kendini Mormon olarak görmez. Köylü kadınlar Bobby'e bahçeye ekilen ananas ağaçlarının neden filizlenmediğini sorarlar. Bobby onlara ağaçlardan pek anlamadığını fakat ülkesinde ekilen ananas ağaçları sayesinde ciddi miktarlarda gelir elde edildiğini ekler.

Temeloş'un Durumu ve Bobby-Tülay İlişkisi Köylü kadınlar Bobby'e Temeloş'un durumunu sorarlar. Bobby onlara doktorların söylediklerini aktarır ve iğnelerinin yapılması için onu Avdanlı Osman'a götüreceğini söyler. Dersten çıkan Tülay çok yorulmuştur. Zira neredeyse okula hiç uğramayan Ertan Hoca'nın öğrencileriyle de o ilgilenmektedir. Tülay'ın annesi, Ertan'ın öğrencilerinin velilerinin yetkililere şikayette bulunmaları gerektiğini söyler. Fakat Cemal Hoca'nın başına gelenler köylüyü korkutmuştur. Annesi olmadan Bobby'le gezmekten çekinen Tülay, bu durumdan sıkılmıştır. Bobby Tülay'a Temeloş'un bu sorunu çözeceğini söyler. Tülay'la birlikte Avdan'a giden ikili Osman'ı alıp Güzelöz'e dönerler. Altı gün boyunca günde bir tane iğne olacaktır. İğnenin yapılmasının ardından Bobby, Tülay'la annesini arabayla Ankara'ya götürür. Birlikte günbatımını izlerler.

Temeloş'un Rahatsızlığının Anlaşılmasını ve Amerikan Hastanesine Yatırılması Almış olduğu ilaçlara rağmen sağlık durumu gün geçtikçe daha da kötüleşen Temeloş, Bobby'e karşı duyduğu mahcubiyet yüzünden ona derdini anlatamaz. Kendisine durumu sorulduğunda iyi olduğunu söyler. Bobby'e olan borcunu ödemek isteyen Temeloş masrafların hesabını yapar. Başlangıçta mallarından bazılarını satmayı düşünse de daha sonra Muhtar İzzet'ten borç para almaya karar verir. Muhtar İzzet Temeloş'a istediği kadar para verir. Bobby'e olan borcunu ödemenin vermiş olduğu rahatlıkla Temeloş ona derdini açar. Bobby Temeloş'un parasını istemez fakat onun ne kadar gururlu ve inatçı bir karaktere sahip olduğunu bildiğini için parayı kabul eder. Temeloş'u ziyaret eden Bobby onun durumunun iyi olmadığını görür. Bunun üzerine Bobby Temeloş'a onu Amerikan hastanesine götürmeyi teklif eder. Temeloş Amerikalılardan yardım almayı artık gururuna yediremeyeceği bir süre sonra teklifi kabul eder. El ele tutuşarak gece vakitlerinde Temeloş'u ziyaret eden Bobby ile Tülay çifti, yarın sabah onu hastaneye yatıracaklarını söylerler. Bobby Temeloş'un durumu üzerine Mr. Wayt'la görüşmüştür. Sabah saatlerinde Bobby Temeloş'u hastaneye götürür. Dorothy adındaki hemşire Temeloş'la ilgilenir. Hastanenin temizliği ve güzelliği karşısında Temeloş hayranlığını gizleyemez. Dorothy Temeloş'u giydirir, odasına yerleştirir ve gerekli tetkiklerin yapılması için bazı numuneler alır. Akşam vakitlerinde Temeloş yalnız kalır ve canı sıkıldığı için uyur. Sabah vakitlerinde doktorlardan biri mütercim aracılığıyla Temeloş'a sorular sorup onu muayene eder. Ardından E. G. Test'e girer. Bobby Temeloş'u ziyaret eder. Temeloş, yabancı olduğu bir yerde bulunduğu için huysuzlaşır. Fakat Dorothy onu sakinleştirir. İlaçlarını almaya başlayan Temeloş'un yaralı bacağına sargı sarılır. Sargıdaki tokalaşan iki el amblemini gören Temeloş çılgına döner. Zira bu amblemi ABD'lilerin köyde yaptığı yapılarda ve köye gelen araçlarda görmüştür. Dorothy'le Bobby onu sakinleştirmeyi başarırlar. Temeloş'un kaldığı odaya askeri mahkeme yargıçısı olan Walker adında bir ABD'li getirilir. Temeloş onun sürekli yellenmesinden ve pipo içmesinden rahatsız olur. Başındaki ağrı hala devam etmektedir.

Temeloş'un Rahatsızlığının İlerlemesi ve Hastaneden Ayrılmak İstemesi Günler aylar geçmiş olmasına rağmen Temeloş'un durumunda kayda değer bir düzelme olmamıştır. İlaçlar verilmeye, sargılar sarılmaya ve testler yapılmaya devam etmektedir. Temeloş Dorothy'e hastalığının ne olduğunu sorar. Dorothy Temeloş'a doktorların çok uğraştıklarını fakat sorununun tam olarak ne olduğunu bulamadıklarını söyler. Daha fazla sabrı kalmamış olan Temeloş, köyüne geri dönmek ister. Evini ve köyünü çok özlemiştir. Fakat Dorothy Temeloş'a hastaneden ayrılmayacağını ve sakin olması gerektiğini söyler. Ardından Dorothy Temeloş'un sargısını yeniler. Amblemin yeniden sargının üzerine gelmesi üzerine Temeloş sinir krizi geçirir ve fenalaşır. Dorothy Temeloş'a onunla çok ilgilendiğini ve kendisine haksızlık edildiğini söyler. Fakat Temeloş ABD'lilerin buraya geldiklerini, onları Kızıllözlülere çok kötülük ettiklerini ve Türklerin ABD'ye gidip kendi yaşayış biçimlerini, kültürlerini ve geleneklerini ABD'lilere dayatmaları durumunda nasıl tepki vereceğini sorar. Ciddi derecede fenalaşan Temeloş Dorothy'nin saçını çeker. Yaşanan duruma şahit olan Bobby Temeloş'a müdahale eder. Dorothy Temeloş'un durumuna çok üzülür ve doktorların izni olmadan onun gitmesine izin veremeyeceğini söyler. Bobby doktorlara hastanın hür iradesiyle taburcu olmak istediğini ve ona engel olunamayacağını söyler. Doktorlar Bobby'e hak verir ve Temeloş'un taburcu olmasını onaylarlar. Temeloş Bobby ile birlikte evine döner. Başındaki ağrılar zaman zaman şiddetli bir biçimde kendini göstermektedir.

Kızıllözlülerin İsyanı ve Yabancı Yatırımların Ortadan Kaldırılması Birkaç gün sonra kendini biraz daha iyi hissetmeye başlamış olan Temeloş köyün içinde dolaşır. Söğütlerin altında oturur ve yeşil düzlükleri seyrederek. Kısa bir süre sonra aklına bir fikir gelmiş gibi oturduğu yerden fırlar ve Muhtar İzzet'in evine gider. Şerfe'ye Muhtar İzzet'i kendi evinde beklediğini söyleyip oradan ayrılır. Diğer köylüleri de acilen evine çağırır. Evine toplanan köylülerin durumunu gören Temeloş onlara bir masal anlatır. Hızlı bir şekilde gelişmek adına başkasından aldığı yardımlar nedeniyle elindeki her şeyi kaybetmiş olan köylünün kendi kendini kurtarması gerektiğini ima eder. Savaş yıllarını hatırlayan Temeloş'un halkına olan sevgisi ve adalete olan tutkusu kabarır. Birkaç gün içinde Temeloş'a Ankara Valisiyle ABD Tarım Bakanının bahçeyi ziyaret edecekleri söylenir. İpleri kendi ellerine almanın vaktinin geldiğini düşünen Temeloş; bahçeyi, ahırını, kümesi ve gazinoyu tamamen yıkmaya karar verir. Gece baskınıyla nöbetçiler elleri bağlanarak etkisiz hale getirilecek ve ABD'lilerin yaptığı her şey harabeye çevrilecektir. Köylü erkekler Tülay gibi kadınlar da katılırlar. Kürt Selim, Sarı Musa, Karakızın Hasan, Ertan Hoca gibi karakterler etkisiz hale getirildikten sonra ABD'liler tarafından yapılmış her şey yerle bir edilir. Ertesi sabah uykusundan uyanan Temeloş, uzun zamandır en iyi uykusunu çekmiş olduğunu fark eder ve iyileşmiş olduğunu hisseder. Muhtar İzzet'le görüşen Temeloş, Aktepe'yi yeniden yükseltmeyi teklif eder. Köy eski haline getirilecektir.

Köylülerin Kendi Kaderlerini Tayin Etme Girişimleri

Motosikletli bir polis köye giriş yapar.

Elindeki eldivenler ve gözlerindeki gözlükler siyahtır. Polis memuru karşısına çıkan Temeloş'a, yarım saat içinde yerli ve yabancı bürokratların köyü ziyaret edeceklerini söyler. Köyün durumunu gören polis memuru misafirlerin neden Güzelöz'ü görmek istediklerini anlayamaz. Temeloş, polis memurunun sorularına ve söylediklerine hiçbir karşılık vermeden Avdan yolunu gözlemeye başlar. Bir süre sonra konukların arabaları yolda ilerlerken görülür. Ankara Valisi, Çubuk Kaymakamı Diriöz, İçişleri Bakanlığı Müsteşarı, ABD Tarım Bakanı Mr. Grant, ABD Büyükelçisi, Çevirmen Mr. Canata ve Tuluğ Paşa köye varırlar. Köyün son durumunu gören konuklar köylülere ABD yatırımlarına neden zarar verdiklerini sorarlar. Türk bürokratlar köylülerin hükümeti küçük düşürmüş olduklarını ve Türk-Amerikan dostluğuna zarar geleceğini düşünürler. Fakat Temeloş onlara asıl hükümetin köylülere küçük düşürmüş olduğunu ve ABD yardımlarını istemediklerini söyler. İçişleri Müsteşarı köylüler hakkında soruşturma başlatacağını ve Kaymakam da Muhtar İzzet'i görevinden aldıracağını söyler. Bütün olumsuzluklara rağmen köyü gezen kafilе bahçenin, ahırın, kümesin ve gazinonun tamamen ortadan kaldırıldığını görürler. Köylüler sıkı bir çalışmayla Aktepe'yi yeniden doldurmaya çalışmaktadırlar. ABD'lilerden kalan samanların dahi yakılmasına ve gerekirse hayvanların da satılmasına karar verilir. Türk yetkililer köylülere tehditler savurarak bölgeden ayrılmaya başlarlar. Temeloş'la Muhtar İzzet artık ABD'lileri köylerinde görmek istemediklerini ve yalnız başlarına bırakılmalarını söylerler. Gerekirse hapis yatmayı da göze alırlar. Yetkililer köyü terk ederler. Yerliler kendi başlarına Kızılöz'ü yeniden inşa etmeye başlamışlardır.

Temalar

Gelenek Ankara'nın Çubuklu ovasında konumlanan Kızılöz köyü, Esenboğa gibi merkezi bir beldeye yakın olmasına rağmen toplumsal olarak kapalı nitelikler taşıyan demografik bir yapıya sahiptir. Din-tarım toplumu normlarıyla ve ataerkil geleneklerle yüzyıllar boyunca kendini oluşturmuş olan yerli halk, Cumhuriyet devrimine rağmen birçok yeniliği kabullenememiştir. Anlatının başkarakterlerinden birinin ifadeleriyle; ülkede medeni kanun ve harf devrimi gibi gelişmeler yaşanmışsa da küçük ve kapalı beldelerde bunların etkileri oldukça zayıf olmuştur. Fakat anlatıda işlenen gelenek izleği, eski-yeni çatışmasından farklıdır. 1945'li yıllardan itibaren iki kutba bölünmüş olan dünyadaki güç dengeleri birbirleriyle kıyasıya mücadeleye girmişlerdir. Anti-komünist bir propaganda niteliği taşıyan Marshall Planı'yla birlikte ABD, gelişmekte olan ülkelere yardım etme bahanesiyle siyasi, iktisadi ve toplumsal alanlarda ciddi müdahalelerde bulunmuştur. Kızılöz'ü çağdaş bir köy haline getirmek bahanesiyle beldeye yerleşen ABD'liler yürüttükleri faaliyetlerle halkın maddi ve manevi olarak zarara uğramalarına sebep olurlar. Bunun haricinde eser boyunca Doğu-Batı, Liberal-Tutucu ve Eski-Yeni çatışmasına da yer verilir. Batıların özgürlük anlayışı etik veya ahlaki değerleri çığnerken Doğuluların tutuculuğu insan haklarını göz ardı etmektedir. Fakat Doğuluların davranışsal ve düşünsel sorunları eğitsel ve iktisadi eksikliklerden kaynaklanmaktadır. Batılarınsa dünya görüşlerinde ciddi çelişkiler mevcuttur.

Toplumsal Sınıf Anlatıyı oluşturan kişi kadrosu ikiye ayrılmaktadır. Bunlar Kızılöz'ü çağdaşlaştırmak isteyen ABD'liler ve eskiyle yeni arasında sıkışıp kalmış olan Kızılözlülerdir. Birbirinden oldukça farklı özellikler taşıyan bu iki grubun en çok göze çarpan farklılığı toplumsal sınıflarıdır. ABD'li anlatı kişileri beyaz yaka kategorisine giren meslekleri icra etmektedirler ve orta sınıfı ya da burjuva sınıfını temsil etmektedirler. Yeximtaş şirketinin sahibi Melih Dalyan'sa olumsuz iş insanını temsil etmektedir. Tek insani değeri artık değer üretmek ve kar elde etmek olan karakter ülkesinin yer altı kaynaklarını ABD'lilere çok ucuz fiyatlarla satmaktadır. Kaymakam Diriöz, Ankara Valisi, ABD Tarım Bakanı Mr. Grant ve İçişleri Bakanlığı Müsteşarıysa anlatıdaki olumsuz bürokrat karakterlerdir. Türk bürokratlar kişisel çıkarları için toplumsal refaha zarar verirken, ABD'li bürokratlar ülkelerinin ve sermayenin çıkarları için başka ülkelere zarar vermektedirler. Mr. Boger, Mr. Wayt, Bobby, Willy ve Nancy gibi karakterlerse ABD'nin üst kademelerdeki orta sınıfını temsil eder. Bu karakterler olumlu niteliklere sahip oldukları gibi bazı olumsuz niteliklere de sahiptirler. Önemli yer altı ve yer üstü zenginliklerine sahip olan Kızılöz yerlileri, sömürgeciliğin yeni uygulamalarına maruz kalırlar. Ülkenin önemli madenleri ABD'ye yok pahasına satılır. Bunun karşılığında ABD Türkiye'ye bilgi ve teknoloji verir. Anlatının büyük bir bölümü Kızılözlü karakterlerin bakış açısıyla ilerler.

Bilim-Teknoloji Dünyada hızla yayılan Komünist ideolojiye engel olmak amacıyla ABD, gelişmekte olan ülkelere yardım etmeye karar verir. Fakat bu yardımların ardındaki asıl amaç gittikleri ülkelerin doğal kaynaklarını ele geçirmek ve toplum üzerine araştırma yapmaktır. Türkiye'de, diğer köylere örnek teşkil edecek bir projeye başlanmasına karar verilir. Çağdaş uygulamaların kullanılacağı Pilot Proje tasarısı için Kızılöz köyünün kullanılmasına karar verilir. Kısa süre önce ABD'nin Türkiye'ye

sattığı tarım araçları nedeniyle birçok topraksız köylü işsiz kalmış ve işsizler kentlere göç etmek zorunda kalmışlardır. Pilot Köy Projesi'yle Kızılöz köylülerine modern hayvancılık ve tarım uygulamaları öğretilmektedir. ABD'den getirilecek olan ananas ağaçları köyde yetiştirilecek ve bu sayede köylüler ciddi miktarlarda maddi kazanç elde edecektir. Köylü çocuklarına ABD'de kullanılan son eğitim metotları uygulanacaktır. Fakat hiçbir şey planlandığı gibi gitmez. ABD'den getirilen tavukların yumurtladıkları yumurtaların içi boş çıkar. Danalar ise hastalanıp ölürlür. Bütün ilaçlama çalışmalarına rağmen ananas ağaçları büyümmez. Bilim ve teknolojiyi geliştirme vaatleriyle Kızılöz'de çeşitli faaliyetlerde bulunan ABD'liler başarısız olurlar. Bu girişim sonucunda en çok zarara uğrayan taraf Kızılözlüler olur.

Güç II. Dünya Savaşı'nın ardından dünya siyasi alanda iki kutba bölünür. Serbest piyasa ekonomisinin ve anamalcılığın öncülüğünü yapan Amerika Birleşik Devletleri, özellikle gelişmekte olan ülkelere çeşitli alanlarda yardım ve destek sağlamaya başlar. Amerika Birleşik Devletleri, Marshall Planı gibi yardımlarla gelişmekte olan ülkeleri kalkındırmak gibi bir amacın ardına saklanarak yeni sömürgecilik anlayışını oluşturur. Gelişmekte olan ülkelerin Komünist veya Sosyalist ideolojilere yönelmelerini engellemek amacıyla eğitimsel, uygulamalı ve iktisadi alanlarda önemli yardımlarda bulunur. Fakat ABD yardımlarının girdiği her ülkenin yer altı ve yer üstü kaynakları sömürülür. Mevcut hükümetler anamalcılığın çıkarlarını gözeterek şekilde hareket ederler. Türkiye'deki siyasi hayata da müdahalede bulunan ABD'li yetkililer, devletçiliği temsil eden CHP'ye karşıdır. Serbest piyasa ekonomisini ve anamalcılığı destekleyen, ülkenin zenginliklerini yabancılara açan DP'yi destekler. Anlatıda Cumhurbaşkanı'nın Amerika Birleşik Devletleri'ne gidip eğitim aldığı ve oradaki yöneticilerle çeşitli anlaşmalara imza attığı anlatılır. Çeşitli alanlarda gelişmekte olan bir ülkeyi kalkındırma vaatleriyle gelen ABD'liler halkı benzeştirmeye ve ülkeyi sömürge haline getirmeye çalışırlar. Ülkenin kendi iç dinamiklerinden doğan köy enstitüleri gibi kurumlar kapatılır ve halkın herhangi bir alanda üretim yapmaması sağlanır. Anti-komünist propaganda her yerdedir.

Aşk Anlatının ikinci bölümünde Kızılöz-Güzelöz köyüne üçüncü öğretmen olarak Tülay atanır. Cemal Hoca gibi iş ahlakına önem veren ve idealist nitelikler de gösteren karakter yerli halkın sempatisini kazanır. Kızılöz'de görevlendirilen Bobby, samimiyeti ve dürüstlüğüyle halkın sevgisini kazanır. Köye gelen ikilinin arasında kısa bir süre sonra ilişki başladığı görülür. Fakat Tülay, muhacir olmasından dolayı gelenekçi hatta sofu nitelikler gösteren annesi nedeniyle Bobby'le istediği derecede samimiyet kuramaz. Daha önce birçok kadınla birlikte olmuş olan Bobby Tülay'ın karşısında heyecanlanır hatta onun gözlerinin içine bakmaktan bile çekinir. Başlangıçta kültür çatışması yüzünden birbirleriyle birlikte olamayan karakterlerin daha sonra siyasal ve toplumsal nedenlerden dolayı birbirlerinden uzaklaştıkları görülür. Bobby Kızılözlülerin yanında saf tutar ve onların sorunlarını anlamaya çalışır. Fakat ABD'lilerden bıkmış olan Kızılözlüler onlardan tamamen kurtulmak isterler. Eserin sonunda Tülay Kızılözlülerin yanında yer alır ve Bobby'yi kaybetmek pahasına onları destekler. Birbirinden oldukça farklı iki kültürden olan karakterleri aşk duygusu bir araya getirmiştir. Fakat Tülay, toplumsal çıkarlar söz konusu olduğunda bireysel isteklerini ve beklentilerini bir kenara bırakır. Bunun haricinde ABD'li karakterlerin genel olarak liberal ilişkiler yaşadıkları görülür. Kızılözlülerin evlilikleri ve aşkları her ne kadar ataerki normlar altında ciddi noksanlıklar içerse de sevgileri oldukça samimidir.

Yabancılaşma ABD tarafından yürütülecek olan örnek köy projesi için Kızılöz seçilir. İktisadi, eğitimsel, siyasi ve toplumsal alanlarda ABD'li yetkililer Kızılöz'de köklü reform denemelerinde bulunacaktır. ABD'nin sahip olduğu teknolojik gelişmişliği, bilgi birikimini ve özgüveni gören yerliler ABD girişimlerine başlangıçta oldukça olumlu bakarlar. Fakat her alanda ABD'lilerin güdümüne giren Kızılözlüler yıllar içinde edinmiş oldukları alışkanlıklarını kaybetmeye ve kendilerine yabancılaşmaya başlarlar. ABD'nin Kızılöz'de yürüttüğü projenin asıl amacı; halkı kendi çıkarları doğrultusunda asimile etmektir. Kendi işlerini bir kenara bırakıp ABD'lilerin emri altında çalışmaya başlayan ve onların alışkanlıklarına uyum sağlamaya çalışan Kızılözlüler ciddi sorunlar yaşamaya başlarlar. Sınıf bilincinden, mensubu olduğu topluluğun iç dinamiklerin uzaklaşan bireyler yabancılaşmaya uğrarlar.

Onur *Amerikan Sargısı* adlı romanın başkarakteri olan Temeloş'un sahip olduğu en önemli kişilik özelliği onuruna olan düşkünlüğüdür. Kuvayı Milliye'yle bağımsızlık mücadelesi vermiş ve Kurtuluş Savaşı'nda düşmanla çarpışmış olan Temeloş, yabancıların yardımlarıyla bir ülkenin kalkınamayacağını ve kendini inşa edemeyeceğini bilmektedir. Bundan dolayı Temeloş, ilk geldikleri günden itibaren ABD'lilere güvenmez. Her toplumun tarihsel ve toplumsal süreç içerisinde kendi iç dinamiklerini yarattığının farkında olan Temeloş, kalkınmanın ve ilerlemenin kendi devletleri tarafından planlanmasını ve finanse edilmesini ister. Türk köylüsünü ve Türk toplumunu meydana getiren alt ve üst yapıları anlayamamış olan ABD'lilerin amacının kendilerine yardım etmek olmadığı farkındadır.

Aynı zamanda Temeloş, yabancı bir milletin ilmi ve bilgisiyle kalkınmayı gururuna yediremez. Zira ABD'lilerin geldikleri günden itibaren Kızılözlülerin başı beladan kurtulmaz. Anlatının sonunda Temeloş Kızılözlüleri ABD'lilere ve onların işbirlikçilerine karşı örgütler. Kızılözlüler kendi yaşam alanlarını kendi elleriyle inşa etmeye başlarlar.

Kişi İncelemesi

Temeloş (Açık/Sorumlu) Yetmişli yaşlarında olan ve Kızılöz köyünde bekçilik yapan başkarakter, Kuvayı Milliye'de yer almış ve Türk-Yunan Savaşı'nda çarpışmış bir savaş artığıdır. Savaştan sonra köyüne dönüp bekçilik yapmaya başlamış ve Asiya'yla evlenmiştir. İbrahim ve Durmuş adlarında iki oğlu vardır. Fatma ile Sabriye'yse gelinlerinin isimleridir. Kızılözlülerin güvenini ve saygısını kazanmış olan Temeloş, her ne kadar emekli olmak istese de köylülerin ısrarı nedeniyle mesleği bırakamaz. Tarımda makineleşmeyle birlikte yeni nesil büyük kentlere göç etmek zorunda kalmış ve güvenilecek bir bekçi bulmak oldukça zor hale gelmiştir. Dolayısıyla Temeloş, köylülerin mallarını ve mülklerini gözetir ve düşünceleriyle onların saygısını kazanır. "Bekçi Temeloş devrimci bir anlayışa sahiptir. Köylüyü Amerikan baskısından ve egemenliğinden kurtarmak derdine düşer. Temeloş'un kavgası köyde değişim yaratmaya çalışan Amerikancı zihniyete karşıdır. Şehre göç sebebiyle köyde insan azaldığı için muhtarı da kıramayarak çok yaşlı olduğu halde köyde bekçilik görevini sürdüren Temeloş'un kendine güveni oldukça fazladır. Kaymakam ve valiye karşı diğer köylüler gibi çekingen değildir. İsteklerini rahatlıkla ifade eder. Amerikancı faaliyetlere şiddetle karşıdır" (Karabela (Şermet) 2007, 304). "Temeloş, uzun gençlik yıllarını cephede savaşarak geçirmiş, oralarda tecrübe sahibi olmuştur. Sonra köyünde çocuklar yetiştirmiş, torunları olmuş; fakat köyde yaşlı karısı ile oturur, çocukları ve torunları Ankara'ya göçmüştür. Temeloş, köyün düşünürü olarak çıkar karşımıza. Yapılacak işlere aklı yatmaz ve karşı tarafa geçer. Daha başlangıçta bellidir bu tutumu. Vali ile konuşmasında. 'Türkün büyük Amerikan dostları üzülmesinler. Oturup Ankara'da keyiflerine baksınlar. Biz burda eyyiz. Memnunuz halimizden, çulumuzdan. Merdiven basak basak. Dün öyleydik, bugün de böyleyiz. Emme yarın bir türlü daha oluruz' der. Temeloş köyün başkaldıran kişisidir. İrazca ne ise Temeloş odur" (Yanardağ 2005, 321).

Sorumlu Uzun yıllar boyunca Kızılöz'de bekçilik yapmış ve yapmaya devam eden başkarakter yerli halkın güvenini kazanmıştır: "Kızılöz köyünün kır bekçisi Temeloş, "Benim işler kızışıyor artık!" dedi. Değneğini alıp harımlara, ekin aralarına koştu. Toprak kızmaya başladı. Günde iki üç sefer dolaşiyor kır bayır. Ekin aralarına mal sürüyorlar. Birinin ekinine ziyan olsa hemen gelip Temeloş'u buluyolar: "Bakmadın, etmedin..." Kafa şişiriyorlar. Ama malları ekin aralarına sürenler kendi dölleriydi. Suçu kimse üstüne almıyordu. Temeloş üç dört mal kapatsa kızılca kıyamet kopuyordu" (Baykurt 1967, 43).

Yardımsaver Yardıma ihtiyacı olan yerlilere yardım etmeyi görev olarak görür: "Gine biz insanlığımızı yapalım. Bak bak, kendine bir bekçi bulamadı demesinler! Bir teneke topraklı buğdayla, bir teneke topraklı arpaya bekçi durdu. "Çürük çarık yüz otuz evden bu kadar zahire eder, allah bereket versin!" dedi" (Baykurt 1967, 43-44).

Memnun ABD'liler gelmeden önceki köy yaşantısından oldukça memnun ve huzurludur: "Gördüğüm komşulara birer selam atıyorum. Bir iki çizgi yürüyorum çiftin yanı sıra. Toprak ince ince devriliyor sabanın demirinden. Yürüdükçe keyfim geliyor. Tarla tapan zayıftır benim kendimde. Değilse, seksen yaşına girsem de toprağın tadına doyamam. Her bahar bir ergen kız gibi serilir açılır, yırtılır bu soyka. Dünnede bundan tatlı iş yoktur! Bastıkça yumuşak yumuşak çöker oturur. Kar sularını emmiş, emmiştir. Üstelik bir dönüm toprağın verdiğini beyler vermez adama. Toprak gibisi yoktur! Onun kadrini bilen bilir..." (Baykurt 1967, 46).

Şüpheli Kızılöz'e büyük vaatlerle gelen ABD'lilere ilk günden itibaren güvenmez: "Bekçi Temeloş, "Var bu işte bir pislik! Daha Avdan'ın bu yanda tomafileri görür görmez doğru içime. Herifler bizim tarlaları alıp uçak hangarı yapacaklar. Sonra da pilotları getirip koyacaklar köye. Karımıza kızımıza göz atacaklar. Yardım mardim hep nümere! Bu köye kim gelirse nümere yapmaya gelir zati! Öyle değilse, bu kadar tomafili arka arkaya takıp neye sürüyorlar ta Ankara'dan buraya? Bunu bir açıklayan çıkmayacak mı acaba?" (Baykurt 1967, 59).

Bilge Yabancıların yardımlarıyla gelişmiş bir ülke olamayacaklarını bilen Temeloş, değişimin ve devrimin kendi iç dinamiklerinden doğması gerektiğinin farkındadır: "Bütün bunları bize kendi hükümetimiz yapabilir. Veririz el ele. Bu okulu birleşip yaptık. Bir oda daha ekleriz. Örme dokuma..

kızlarımız öğrenirler analarından. Yani demek isterim ki, Türkün büyük Amerikan dostları üzülmesinler. Oturup Ankara'da keyiflerine baksınlar. Biz burda iyiyiz. Memnunuz halımızdan çulumuzdan. Merdiven basak basak. Dün öyleydik, bugün de öyleyiz. Emme yarın bir türlü daha oluruz. Gün doğmadan neler doğar. Yani demek isterim ki, kendi yaramızı kendi saranlardanız, bir namus yoluna ölenlerdeniz. Bir kusur işlediyseniz vali beyimiz bizi bağışlasın" (Baykurt 1967, 65).

Meraklı ABD'lilerin bütün hareketlerini merakla yakından takip eder: "Emme hani gelmiyorlar? Bunlar geleceğiz deyip de gideli havta oldu. Gözlerimin kökü sarardı yollara baka baka. Ben hemen ertesi gün gelecekle sanıyordum. Saçımı sakalımı onarttımdı. İşte gine uzadılar. Ne yapayım, kırdan gelince Berber Beşir'e yeniden gittim. "Beşir!" dedim, "Uzadılar yeğenim! Bir daha kırıp, bir daha kazı! Akşama zabaha gelirler, gatti gelirler, aman Beşir!" dedim" (Baykurt 1967, 76).

Eleştirel İçinde yaşadığı toplumda var olan olumsuzlukları dile getirmekten ve onları eleştirmekten çekinmez: "Ertan bey bir çantalı radyo almış. Elinde gezdiriyor. Gitti yerde çalıyor. Maden aradığı yerlerde... Öteyün okula müfettiş geldi. Kimse bir şey demedi karşısına dikilip. Kendi kendime, yavu Temeloş, sen bari söyle şuna, bu oğlanı verdiniz, bebe mebe okutmuyor, bir avcı gibi maden zevdasına geziyor dağlarda... de. Sonra düşündüm ki vazgeç Temeloş. Senden bulmasın, Allaktan bulsun. Daha açığı müfettişi de gözüm tutmadı" (Baykurt 1967, 157).

Endişeli ABD'lilerin köydeki faaliyetlerinden ve yerli halktaki olumsuz değişimden dolayı ziyadesiyle endişelenir: "Ben, ben olsam, ah hani ben "ben" olabilsem, ne muhtarlık yaparım, ne bekçilik! Yaparsam, defederim hepsini köyden dışarı! Emme ben "ben" değilim. Kendimi anlamıyorum. İzzet! Olup bitenleri anlamıyorum. Seferberlikten beri böyle işler gelmedi başıma. Köyün yarı yeri çürüdü. Cavırın ekmeğini yiyip cavırın kılıcını çalmaya başladılar. Ne yapamaz bilemiyorum..." (Baykurt 1967, 185).

Amerikalılar (Açık/Sorumsuz) *Amerikan Sargısı* adlı romanın anlatısında, Temeloş haricinde başkarakter niteliği taşıyan ya da özel olarak incelenebilecek herhangi bir karakter yoktur. Bundan dolayı anlatıda yer alan karakterleri Amerikalılar ve Kızılözlüler olarak ayırmanın esere bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşmak için daha doğru olacağı kanısındayız. Anlatıda rol alan Amerikalı karakterlerin fazlasıyla göze çarpan ortak özellikleri bulunmaktadır. Önemli rolleri olan Amerikalı karakterlerin isimleri şunlardır: Mr. Boger, Nancy, Willy, Bobby, Mr. Buckley, Dr. Larson, Yayın ve Tanıtım Uzmanı Lora, Hemşire Dorothy, Dr. Fry, Dr. Davis, Mr. Grant, Mr. Wayt vd. Gelişmiş bir toplumun mensubu olan ve diğer halkları sömürge haline getirebilen Amerikalı anlatı kişileri liberal tavırlar ve tutumlar sergilemektedirler. Oldukça özgüvenli ve kendinden emin karakterlere sahip olan anlatı kişileri aynı zaman orta sınıfı ve burjuva sınıfını temsil ederler. Anlatıda yer alan Amerikalı karakterler aslında Kızılözlüler için faydalı amaçlar ve iyi niyetler gütmektedirler. Fakat çevresinde gelişen olaylara ve durumlara aşırı rasyonel bir bakış açısıyla yaklaşan karakterler özlerinde çıkarıcı ve bencildirler. Etik ve ahlaki değerler tamamen körelmiştir. Fakat anlatı boyunca olumlu nitelikler sergileyen Amerikalı karakterlerle de karşılaşmaktayız. Her ne kadar Kızılöz'ü kaldırmak ve geliştirmek için çalıştıklarını iddia etseler de Amerikalılar, kendi ülkelerinin çıkarları doğrultusunda çalışırlar. ABD'nin orta sınıfını ve burjuva sınıfını temsil eden karakterler geleneği ve tutucu düşüncelerden, davranışlardan, dürtülerden kendilerini sıyırmışlardır. Fakat aşırı liberal ilişkiler derin çelişkiler yaşamalarına sebep olur.

Çelişkili Gelişmekte olan ülkelerin köylerine örnek teşkil edecek Pilot Köy projesini Kızılöz'de yürüten ABD'liler, birçok insanın işsiz kalmasına ve maddi-manevi zarara uğramasına sebep olmuşlardır: "Doğru değil ama!" dedi. Sinirlenerek piposunu savurdu. "Our goal is... gelişmemiş ülkelerin ekonomisini kaldırmak. Başlamak. Başarılı örnekler koymak ortaya. Teknolojinin getirdiği yeni imkanları önlerine seriyoruz." Piposunu bir daha savurdu" (Baykurt 1967, 26).

Liberal Oldukça liberal bir dünya görüşüne sahip olan ABD'lilerin etik ve ahlaki birçok sorun yaşadığı görülür: "Ani bir lüzum. Malzeme devir protokolü için İstanbul'a gidiyorum, honey!" Nancy tatlı kızdır, "devir protokolü" ikişer üçer gün sürüyordu her seferinde. İstanbul, Abant, Akçakoca... yurdun güzel yerlerinde sevişiyorlardı... Şimdi Mr. Boger'in sekreteridir. Mr. Boger'in karısı, sık sık "home sick" olur. Atlar uçağa, Ohio!" (Baykurt 1967, 22).

Girişimci ABD'li yetkililer geliştirmekte olan ülkelere ne gibi hizmetler sunacakları konusunda fikir üretirler: "Jerry Goodman söz istiyor: "Türk köylerinde odalar ve kahveler olduğunu hepimiz biliyoruz.

Türk ve Amerikan devlet başkanlarının resimlerini bastırsak, iki devletin bayraklarıyla yanlarını süslesek, bunları çerçeveletip kahvelere astırsak... bu da faydalı olabilir!" (Baykurt 1967, 33).

Yaratıcı Ekonomiye kalkındırarak projeler üretmekle görevli olan çalışanlar aynı zamanda toplumun üstyapılarını da inceleyip gözlemlerler: "Söyleyeceğim." diyor Willy. "Anadolu'da aşıklar var. Onlar şiirler yaratıyorlar, saz çalıyorlar. Ve besteliyorlar bu şiirleri. Söylüyorlar her yerde. Ben diyorum ki, açalım bir yarışma. Prize olarak önemlice paralar koyalım. Bunlar Türk – Amerikan işbirliğine indirect övgüler yapsınlar. Gezdirelim bunları köylerde filan. Hem çalsınlar, hem söylesinler..." (Baykurt 1967, 34).

Özgüvenli ABD'lilere güvenmeyen Temeloş onlardan Aktepe'yi düzleştirmelerini ister. Döneminin en son teknolojisine sahip olan ABD'liler özgüvenli bir şekilde bunu yapabileceklerini söylerler: "Fine!.." dedi Dr. Larson. "Bu iyi bir adımdır." Mr Boger'e döndü: "My personal opinion is that... bunu hemen yapabiliriz! Böylece birçok şüpheleri, tereddütleri silmiş oluruz. Kazanacağımız düzlük tarım uygulamaları için işimize yarayacaktır" (Baykurt 1967, 69).

Özgürlükçü ABD'nin özgürlük anlayışından Türkler de etkilenirler. Fakat bu özgürlükten yalnızca burjuvalar faydalanabilmekteydiler: "Ve dünyanın her yerinde aynı dert!" diye ekledi Melih Dalyan. "Ben bu kadınla evlenmişim, ama dizinin dibinde oturup durmak istediğim kadın başka. Buna daha iyi bir biçim veremezler mi dünyada?" "Biçim diyorsunuz, biçimin iyisi olur mu?" (Baykurt 1967, 99).

Mantıklı Amerikalılar karşılaştıkları her durumu ve olayı mantıklı bir şekilde değerlendirmeye çalışırlar: "Dr. Larson söze karışıyordu. "Uzman arkadaşlarımız yeri gelince daha geniş açıklama yapacaklar. Ekonomik olmayan hayvanları terk etmek gerek. Keçi, eşek.. bunları bırakacaksınız..." (Baykurt 1967, 112).

Eleştirel Boby Amerikalıların gelişmekte olan toplumlara yönelik bakış açılarını eleştirir: "Biz ne sanıyoruz geri kalmış toplumları? Tâ baştan beri mi geriydi bunlar? Sürüne sürüne mi geldiler bugüne? Çok belge, çok işaret var ki, dün böyle değillerdi. Bugün böyle oluşlarının da bin bir sebebi var... kendi içlerinde ve dışarında! Bu sebeplerin çoğunu kendileri de bilmiyorlar. Bizim bilmemiz temelli olanaksız. Bir kere biz gerektiği gibi eğilmiyoruz" (Baykurt 1967, 307).

Kızılözlüler (Açık/Sosyal) *Amerikan Sargısı* adlı romandaki kişi kadrosunu oluşturan diğer taraf Kızılöz köylüleridir. Alışlagelmiş bir Anadolu köyü olan Kızılöz, Esenboğa gibi merkezi bir semte oldukça yakın olmasına rağmen kapalı toplum nitelikleri gösterirler. Gelenekçi ve tutucu nitelikler karakterlerde oldukça yoğun bir şekilde görülse de aslında özlerinde açık bir nitelik taşıyan karakterlere sahiptirler. Duyarlı, duygusal, meraklı, tokgözlü, yaratıcı, maceracı ve canlı nitelikler gösteren Kızılözlüler tamamen kapalı bir toplum değildirler. Tarihsel ve toplumsal koşullar nedeniyle geri kalmış ve dünyaya açılmamışlardır. Özellikle eğitsel alanda geri kalmış olan köylülerin aslında oldukça zeki oldukları görülür. Nancy Kızılözlüleri Amerikan yerlilerine benzetir. Siyasi, iktisadi, toplumsal ve eğitsel alanlarda gelişmişlik sorunu yaşayan karakterler kişilik özellikleri bakımından çoğu zaman olumlu nitelikler gösterirler. Kızılözlüler arasında da olumsuz karakterler mevcuttur. ABD'lilere işbirliği konusunda şans veren Kızılözlüler, kandırıldıklarını ve kullanıldıklarını anladıkları zaman bir araya gelip sorundan kurtulurlar. Anlatının sonunda Kızılözlüler kendi başarılarının çaresine bakmaya karar verir ve köyü yeniden inşa etmeye başlarlar. Anlatıda yer alan köylü karakterlerin isimleri şunlardır: Cemal Hoca, Ertan Hoca, Tülay Hoca, Şerfe, Asiye, Ali, Habaruş, Karakızın Hasan, Sarı Musa, Kürt Selim, Kitaplı Hoca, Avdanlı Osman vd. Anlatıda olumsuz nitelikler gösteren köylü anlatı kişileri bulunmaktadır. Fakat olumlu köylü karakterler onlara baskın gelir ve anlatının sonunda mücadeleyi onlar kazanırlar.

Öngörülü Kızılözlüler, ABD'lilerle yapılan işbirliği sonucunda yakın gelecekte nasıl sorunlarla karşılaşacaklarını tahmin ederler: "Dedi ki, "Biz çok kahraman milletiz. Heçbir vakit savaşmaktan yılmayız." Dedi ki, "Yedi iklim, incir, zeytin, pamuk, tütün, üzüm, fındık, fıstık... Heç kimseye değil, ucuz bahalı, hep size satarız. Dahi, alıcı olursanız, toprağımızın altında benzin mazut bulunur, onları da satarız." Onlar da, "Hay hay!.. Biz Türkün birinci dostuyuz, siz şöyle şöyle kanun yapın aranızda ki, öteki düvellere bu işleri kiskanmasınlar. Biz de size büyük büyük makinelerden veririz" (Baykurt 1967, 158).

Fırsatçı Maden bulmaları durumunda büyük şirketlere ortak olabileceklerini öğrenen bazı yerliler zengin olma fırsatını değerlendirmek isterler: "Şey oldu: Bu işler olurken bizim köyde, sede

bizim köyde değil, tüm çevre köylerde, sede çevre köylerde değil, tüm umum köylerde, bir maden zevdası yayıldı: Ne desem, nasıl anlatsam? Millet işi gücü bırakıp koştu dağlara! Şöyle bir ışılak taş bulan Çubuk'a, Ankara'ya endi. Ne bu böyle? Fırınlar, bakkallar maden acantası olup çıkmış" (Baykurt 1967, 147).

Bezgin Yüzyıllarca başkaları tarafından sömürülmüş olan köylüler, yaşam koşullarının ağırlığından bezmişlerdir: "Kırk bine, elli bine bir motur alınır mı?" "Parası olan alır, olmayan bakar geçer." "Kara sabana guvat gine, kara sabana!" Koca öküzün topuna tımarına dikkat!" "Gine koca öküze deh, tasıldara meh!" "Köylünün yazısı değişmez." "Köylünün çilesi tükenmez." "Belkim Amerika öteki köylere geçerse." "Dee, ölme eşeğim ölme, yoncalar bitsin.." (Baykurt 1967, 163).

Hayalperest Kızılöz'de yaşanan gelişmeler diğer köylerde yaşayan yerliler arasında dedikodu konusu olur. Fakat gerçekleştiği farz edilen gelişmeler birer hayal ürünüdür: "Güzelöz'ün öteki köylerden farkı ne?" "Amerikan köyü oldu diyolar." "Olsun, ne fark eder?" "Görgüsü bilgisi değişiyor." "Cemal benim sınıf arkadaşım. Kimbilir ne kahroluyor!" "Bir baraka ekletti, bir yardımcı aldı, ne var?" "Yardımcı değil, madenci almış..." "Madeni bulmuş amma herifçioğlu!" "Cemal'e ne bundan?" "Numan Çıragöz, Amerikan Eğitim Metodlarını denetliyormuş." "pilot proje köyü bu, boru değil ki!" (Baykurt 1967, 167).

Özgüvensiz Önemli mevkilerde bulunan, sermayedar ya da mülk sahibi karakterlere karşı zayıflık gösteren karakterler görülür: "Hacı Kadir, "Sağol beyim!" dedi. "Bir kaşık çorbamızı içmeni ne zamandır arzulayıp duruyordum. Yani senin bu köye ettin eyilik, senin bu köye ettiğin atalık... dünne bilip duruyor! Gazatalara geçti Paşam! Sokaklarda motur sesi. Millet, mamir gibi zarıl zarıl aylık alıyor. Ertan beyin madenleri de işlemeye başladı. Karnı almayanlara bakma sen. Yabana gidiyor deye kurtlanıyor" (Baykurt 1967, 177).

Kapalı Din-tarım toplumu normları ve ataerkil geleneklerle yoğurulmuş olan halk kapalı nitelikler gösterir: "Amaaaan, yalnız bizde mesele bu!" dedi Ni. "Onların düşündüğü bile yok. Boy friend, girl friend, bulmuşlar dünyanın kolayını... Böyle şeyler bizde dert! Onlar böyle göğe göğe oynuyorlar işte! Bizim valimiz oturur, köylümüz oturur. Şoförümüz oturur. Yaşamak, dünyadan alacağını almak, bizim değil, onların yolu! Melih'in en bittiğim yanı, hiçbir gün, bir saniye gamı yoldaş almaz yanına. Ben ağlasam inlesem, o bir gülüş yolu, çıkış yolu bulur kurtulur" (Baykurt 1967, 201).

Umutlu ABD'lilerden kaynaklanan bütün olumsuzluklara rağmen umutlarını yitirmezler: "Ben "dikkafa"sı olup çıktım köyün! Diyorum ki, "Bu Amerikan işlerini daha anlamadık mı? Neye hâlâ gelene gir koynuma deyip duruyoruz? Bırakın artık bunları!" Emme komşuların hepsi aynı soluğu solumuyor. Hâlâ bunlardan medet uman var..." (Baykurt 1967, 282).

Mağdur Proje nedeniyle kendi işlerini erteleyip ABD'lilere yardım etmiş olan Kızılözlüler, projenin başarısızlığa uğramasıyla mağdur olurlar: "Ekinler de söylediğim gibi. Bütün tarla tapan, uçtan uca karalık. Komşular bozum bok oldular. Neye uğradıklarını, hangi kuyuya düştüklerini bilemediler. Elleri orağa tarağa varmaz oldu. Sözün özeti, bu yıl dipten direğe maffolduk... Yanıma üye Kadir'i de alaraktan kaymakama gittim, "Efendim durum böyle böyle oldu, Amarika tohomları bizi maffetti!" deyecek oldum çıkışiverdi bana: "Her şeyi Amarika'dan biliyorsunuz! (...)" (Baykurt 1967, 414).

İsyankar Maruz kaldıkları haksızlıklar karşısında en sonunda isyan ederler: "Olup bitenleri yargıçlara anlatırız!" dedi. "Anlarlar helbet." Yutkundu: "Anlamazlarsa... girer mapusaneye yatarız!" Temeloş, İzzet'in yanı başında dikiliyordu. O da yutkundu: "Bizi mapusa attırırsan tepeyi bebelerimiz tamamlar. Bu köy tepesiz kalmaz yani..." Öndeki araba yürüdü, ötekiler onu izledi. Köylüler baktılar. Bir alâmet kıyamet kervandı. Avdan köyünü geçip uzaklaşana kadar baktılar. Bir hafiflediler. İçlerinden, "Ohhh!.." dediler. Sanki kurtulmuşlardı" (Baykurt 1967, 449).

Kaynakça

Baykurt, Fakir. *Amerikan Sargısı*. Ankara: Bilgi Yayınevi, 1967.

Erol, Mustafa. *Fakir Baykurt'un Romanlarında Yer Alan Kişiler*. Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, 2019.

Karabela (Şermet), Sevim. *Fakir Baykurt (Hayatı ve Romanları Üzerine Bir İnceleme)*. Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yeni Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: T.C. Gazi Üniversitesi, 2007.

Yanardağ, Mehmet Fetih. *Fakir Baykurt'un Hikaye ve Romanlarının Tema ve Yapısı Üzerine Bir İnceleme*. Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya: İnönü Üniversitesi, 2005.